

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**ГЛОБАЛЬНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ
ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ**

Електронне наукове фахове видання

Випуск 22

Миколаїв

2018

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Стройко Тетяна Володимирівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Заступник головного редактора:

Іртищева Інна Олександрівна, доктор економічних наук, професор (професор кафедри економіки та міжнародних економічних відносин Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Відповідальний секретар:

Данік Наталя Вадимівна, кандидат економічних наук, доцент (доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Члени редакційної колегії:

Бородіна Олена Михайлівна, Ph.D, професор економіки (професор, "Банковні інститут висока школа а.с.", м. Прага, Чехія).

Бузько Ірина Романівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з науково-педагогічної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля).

Булатова Олена Валеріївна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки, проректор з наукової роботи Маріупольського державного університету).

Дейнеко Людмила Вікторівна, доктор економічних наук, професор (завідувач відділу промислової політики Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України).

Кіщак Іван Теодорович, доктор економічних наук, професор (декан факультету економіки Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Клісінські Януш, доктор економічних наук, професор (професор кафедри спортивного маркетингу Техніко-Гуманітарної академії м. Бельсько-Бяла, Польща).

Мартинюк Володимир Петрович, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки Тернопільського національного економічного університету).

Ніколаєнко Наталя Олександрівна, доктор політичних наук, доцент (завідувач кафедри політології Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського).

Стукало Наталія Вадимівна, доктор економічних наук, професор (завідувач кафедри міжнародної економіки Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара).

Сухоруков Аркадій Ісмаїлович, доктор економічних наук, Заслужений економіст України, професор (Радник при дирекції Національного інституту стратегічних досліджень при Президентові України).

Хвесик Михайло Артемович, академік НААН, доктор економічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, професор (директор Інституту економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України).

Шапошников Костянтин Сергійович, доктор економічних наук, професор (директор Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій).

Шиян Дмитро Вікторович, доктор економічних наук, професор (професор кафедри економіки підприємства та менеджменту Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця).

Agata Malak-Rawlikowska, dr inż, Wydział Nauk Ekonomicznych Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego.

Видання входить до «Переліку електронних фахових видань, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» на підставі Наказу МОН України від 29 грудня 2014 року № 1528 (Додаток № 11)

**Рекомендовано до поширення в мережі інтернет рішенням Наукової ради
Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського
(Протокол № 2 від 30 березня 2018 р.)**

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Вашай Ю.В., Самедова Л.Р. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СТАН ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	3
Gorobinskaya M.V., Nil S.E. MODERN CONCEPTUAL APPROACHES IN EVALUATION ACTIVITIES.....	7
Задорожна О.Г. ВІД ЕКОНОМІКИ ДО ГОСПОДАРСТВА: ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ АНТИКРИЗОВОГО ПАРАДИГМАЛЬНОГО ПЕРЕХОДУ ДО ФОРМАТУ ПОСТНЕКЛАСИЧНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ.....	11
Конохова З.П. ЕКОНОМІКА ІНФОРМАЦІЇ У ПРОСТОРІ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	17
Крисько Ж.Л. СУТНІСТЬ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЧЕРЕЗ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДИ КОНКУРЕНЦІЇ.....	22
Савенко Г.Є. ДОСВІД АНТИКРИЗОВОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ США: «НОВИЙ КУРС» ФРАНКЛІНА РУЗВЕЛЬТА.....	27

СЕКЦІЯ 2

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО
І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Бойко О.Г. ЕКСПАНСІЯ КРИПТОГРАФІЧНОЇ ВАЛЮТИ В СИСТЕМУ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ ПІД ВПЛИВОМ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН: СВДЧЕННЯ ТА ПРИЧИНИ.....	31
Горбачова І.В. ГЛОБАЛЬНІ ТРУДОВІ МІГРАЦІЇ У ХХІ СТОЛІТТІ.....	39
Hurzhiiy N.G. INTEGRATION PROCESSES IN UKRAINE: ASPECTS OF CROSS-BORDER COOPERATION.....	43
Зелінська О.М., Галазюк Н.М. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ.....	48
Касянок К.Г. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНСТИТУЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	52
Москалик Л.Р., Москалик Р.Я. ПІДХОДИ ДО МОДЕЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ПОШИРЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ	59
Москалик Р.Я., Москалик Л.Р. ТЕНДЕНЦІЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС ТА УКРАЇНИ: ЧИ Є ПІДСТАВИ ДЛЯ КОНВЕРГЕНЦІЇ?.....	65
Недбалюк О.П., Недбалюк О.О. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНИМИ КОМЕРЦІЙНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ НА ПРОГРАМОВІЙ ОСНОВІ.....	71
Нікітіна А.В. ОСОБЛИВОСТІ ТА СПОСОБИ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВА ЗА УМОВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СВІТОГОСПОДАРСЬКИХ ВІДНОСИН.....	78
Окара Д.В., Чернишев В.Г., Шинкаренко Л.В. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПІДСТАВІ ІНДЕКСУ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ.....	84
Подзігун С.М. АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОГО БІЗНЕСУ.....	91
Примаченко І.Ф., Ніколаєв Ю.О. ІНСТРУМЕНТИ ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ ЯК ЗАСІБ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ.....	95
П'ятковська О.Р. ЕТАПИ РОЗВИТКУ ТЕОРЕТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ МІГРАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	102
Ситников М.М., Мелешенко А.І. АДАПТАЦІЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС ДО ПРОЦЕСІВ РЕГІОНАЛЬНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ.....	108

Титаренко Л.М. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	114
Ус Т.В. СУТНІСТЬ ТА АНАЛІЗ МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	119
СЕКЦІЯ 3 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ	
Алишанов Ф.Ф. РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМАМ: ДОСВІД АЗЕРБАЙДЖАНУ В УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЯХ.....	128
Андрейченко А.В. ОРГАНІЗАЦІЯ БЕЗВІДХОДНОГО АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ЯК НЕОДМІННИЙ СКЛАДНИК ЙОГО РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ.....	132
Безуглий І.В. ІННОВАЦІЙНА ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ.....	136
Борблік К.Е. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ.....	142
Васюренко Л.В. ЕВОЛЮЦІЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗАСАД ЩОДО ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ.....	146
Вербіцька І.І. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	150
Герашенко С.О., Колотило М.Б. КАПІТАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УКРАЇНІ ЯК ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ.....	155
Германюк Н.В. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО АГРОСЕКТОРУ.....	160
Живко З.Б., Мартин О.М., Воронка О.З. КАДРОВА БЕЗПЕКА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІАЛЬНОГО АПАРАТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	165
Карковська В.Я., Білинська А.Р. ПРОБЛЕМИ СТАНУ СУЧАСНОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТА ЛЬВОВА.....	172
Кондукоцова Н.В. ВІДНОВЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РЕАЛЬНИМ СЕКТОРОМ ЕКОНОМІКИ ЧЕРЕЗ ДЕРЖАВНУ СИСТЕМУ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ЙОГО ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	175
Коренюк П.І. ПРАВОВІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ РИНКУ ДОРОГОЦІННИХ МЕТАЛІВ В УКРАЇНІ.....	182
Косач І.А. СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ В АПК НА ОСНОВІ ПРОЄКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	185
Котикова О.І., Крилова І.Г., Попескул А.П. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ.....	190
Маслош О.В. ТЕНДЕНЦІЇ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	197
Настевич О.П. ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ ВІТЧИЗНЯНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ: ТЕОРЕТИЧНО-ПРАКТИЧНИЙ ПІДХІД.....	202
Паламаренко Я.В. РОЗВИТОК БІОЕНЕРГЕТИКИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ОРІЄНТИР В КОНТЕКСТІ ЕНЕРГЕТИЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	209
Переверзєва А.В. КРИТЕРІАЛЬНІ ОЗНАКИ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: НАЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	216
Потравка Л.О. СИНЕРГЕТИЧНА ПАРАДИГМА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	221
Салькова І.Ю., Фуштей Л.Л. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ М'ЯСОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ.....	226

Снігир Л.П. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....	231
Стоян К.С., Коломієць К.Ю. КОНЦЕПТУАЛЬНА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ІМІДЖУ УКРАЇНИ.....	235
Федевич Л.С., Алексєєв І.В., Ливдар М.В. КОНТРОЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ ЯК ОДНА З ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ.....	244
СЕКЦІЯ 4	
ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ	
Астахова І.Е. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	249
Астахова І.Е. HR-БРЕНДИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ МАРКЕТИНГОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	253
Бакало Н.В. УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ РОБОЧОГО ЧАСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ГНУЧКІ ФОРМИ ЗАЙНЯТОСТІ.....	256
Бедрадіна Г.К. ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПОСЛУГ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	259
Блага В.В., Благой В.В., Гніденко О.В. ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ БІЗНЕС-ЦЕНТРУ МЕГАПОЛІСУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ.....	264
Борисова Л.С., Борисова Л.П. ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ.....	267
Бровко І.В., Лизунова О.М. ВІПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ.....	274
Вавдійчик І.М., Губар С.І. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СКЛАДОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ.....	279
Велика О.Ю. ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ.....	282
Vereshchagina H., Vashchuk T. CYBERNETIZATION OF MANAGEMENT PROCESSES IN INNOVATION ACTIVITIES.....	287
Винничук Р.О., Гладун С.О. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ В КОНТЕКСТІ ТАЛАНТ-МЕНЕДЖМЕНТУ.....	293
Віблій П.І., Лазик І.І., Хоркава Н.Б. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ У ЛЬВІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	298
Волянська-Савчук Л.В., Модіна Д.В. КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА КОЛЕКТИВУ ЯК ГОЛОВНИЙ ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УПРАВЛІНЦІВ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	305
Волянська-Савчук Л.В., Сергєєв А.Ю., Модіна Д.В. СУЧАСНИЙ СТАН, РОЛЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	309
Гнатишин Л.Б. ВИРОБНИЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ: СТРУКТУРА ТА ВІДТВОРЕННЯ.....	312
Готліб І.Г. ІННОВАЦІЙНИЙ ФАКТОР У ПІДВИЩЕННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ.....	319
Грабчук І.Ф., Бугайчук В.В. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ СИРОВИНОЮ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ.....	323
Грановська В.Г., Стукан Т.М. ІННОВАЦІЙНИЙ СКЛАДНИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	328
Гудзь О.І., Мусійовська О.Б. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	334

Gulik T.V., Kerbikova A.S., Drofa E.A. HUMAN CAPITAL MANAGEMENT: ESSENCE AND EVALUATION.....	341
Гусаров О.О. СТРУКТУРНА АДАПТАЦІЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	345
Гуштан Т.В., Лихолат С.М. ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ І ТИПІЗАЦІЇ РОЗДРІБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	350
Дудка М.О. МОРФОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «СТІЙКИЙ РОЗВИТОК».....	357
Запорожець Г.В., АНАЛІТИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ КОМУНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	363
Іванова Н.А., Фротер О.С. СИСТЕМНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ АГРАРНОГО БІЗНЕСУ.....	371
Квач І.Я. ФОРМУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ АСПЕКТІВ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	376
Кирчага І.М. ФУНКЦІОНАЛЬНА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ЙОГО РЕФОРМУВАННЯ.....	383
Кічук О.С. ІНОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ЯК ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	388
Ковальчук В.А., Ковальчук Т.М., Шахно А.Ю. ИНВЕСТИЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРОЕКТОВ ГОРНЫХ РАБОТ В УСЛОВИЯХ ЗАДОЛЖЕННОСТИ ПО ВСКРЫШЕ.....	392
Коленда Н.В. ПОНЯТТЯ СИСТЕМИ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	398
Комчатних О.В. ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	402
Кондратюк Н.В. ЕКОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЧНИМИ ІННОВАЦІЯМИ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	408
Косарева І.П., Сало А.В. ХАРАКТЕРИСТИКА СУТНОСТІ ТА ПОНЯТТЯ АНТИКРИЗОВОГО ФІНАНСОВОГО УПРАВЛІННЯ.....	412
Костинець В.В. ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ФРАНЧАЙЗИНГОВОЇ СИСТЕМИ В ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	418
Круш П.В., Мегедь Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СКЛАДСЬКОЇ ЛОГІСТИКИ	423
Кузьо Н.С., Косар Н.С., Дуднік Б.Е. ДОСЛІДЖЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТОВАРІВ ВЛАСНИХ ТОРГОВИХ МАРОК ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ УКРАЇНИ.....	426
Лепетюха Н.В. ОЦІНЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ АКТИВНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ....	432
Лепетюха Н.В., Борох А.Ю. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ІТ-ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	437
Лисенко Т.І., Усіченко І.В., Алексєнко І.А. МЕТОДИ ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У МАЛОМУ БІЗНЕСІ.....	442
Маковоз О.С., Передерій Т.С. ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ.....	447
Максименко Д.В. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	451
Міняйленко І.В., Міщенко А.Ю. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ РІВНІВ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	455
Могильна Л.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	460

Можайкіна Н.В. ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІ НА ФОРМУВАННЯ ТРУДОВОЇ МЕНТАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	464
Мокляк М.В., Муха Д. С., Боса М.В. УДОСКОНАЛЕННЯ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЯМИ В ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ.....	469
Панченко А.В. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ ПЕРСОНАЛУ В ПРОЦЕСІ ПІДБОРУ.....	473
Пермінова С.О., Чухліб В.Є. ЗАХИСТ СТАРТАП-ПРОЕКТІВ В ІР-СТРАТЕГІЇ КОМПАНІЇ.....	480
Пилипенко С.М. ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	484
Пістунов І.М., Тищенко І.В. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РЕКЛАМНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	489
Полякова Я.А., Бондаренко Л.Н. СОВРЕМЕННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ПЕРСОНАЛА В СФЕРЕ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	494
Руденко Г.Р. УДОСКОНАЛЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ БІЗНЕС-ФУНКЦІЙ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА	502
Рудь Н.Т., Гура О.С. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ ЕЛЕМЕНТІВ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ОЦІНКА.....	510
Сабецька Т.І., Григорів С.Ф. ЗАРОДЖЕННЯ, СТАНОВЛЕННЯ ТА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	518
Саснєус М.А., Карнаухова Г.С. ДО ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ЛАНЦЮГАХ ПОСТАЧАЇ В УМОВАХ СТОХАСТИЧНОЇ НЕВИЗНАЧЕННОСТІ.....	525
Сагун Г.О., Борисевич Є.Г., Жуковська Л.Е. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛОЯЛЬНІСТЮ КЛІЄНТІВ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНОГО ОПЕРАТОРА	532
Свінцицька О.М., Горик-Чубатюк М.О. ВПЛИВ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ПЕРСОНАЛУ.....	539
Семчук І.В., Мазур В.Г. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	544
Скупейко В.В. АНАЛІЗ НАУКОВО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	549
Смолій Л.В., Ревуцька А.О. ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЇХ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ	555
Сомова Л.І., Кирилюк В.С., Проха Л.М. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КРИТЕРІЮ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІД ЧАС ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ ІЗ КОМПЛЕКСНОЇ ПЕРЕРОБКИ СИРОВИНИ.....	561
Стратійчук В.М. ВДОСКОНАЛЕННЯ КЛАСИФІКАЦІЇ ОБОРОТНИХ АКТИВІВ ЯК ОБ'ЄКТА СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	565
Терентьєва О.В. СИСТЕМА БАЗОВИХ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АНТИКРИЗОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	570
Хмель С.Н., Хмель В.И. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДИКИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТРУДА И ОСНОВНОГО КАПИТАЛА.....	575
Чуприна М.О., Андрійчук Б.М. ВДОСКОНАЛЕННЯ АНАЛІТИЧНОГО СКЛАДНИКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	582
Шильнікова З.М., Дульцева І.І., Матушкіна М.В. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ «ТЕМНОГО» ТУРИЗМУ ТА ЙОГО МОТИВАЦІЙНІ АСПЕКТИ.....	586
Шинкар С.М. ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯК СКЛАДНИК УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	592

Штангрет А.М., Караїм М.М. УКРАЇНСЬКИЙ РИНОК ЮВЕЛІРНОЇ ПРОДУКЦІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ЗАГРОЗИ.....	596
Ярмолюк Д.І. АУТСОРСИНГ У ТУРИЗМІ: КЛАСИФІКАЦІЯ ТА СФЕРИ ЗАСТОСУВАННЯ.....	601

СЕКЦІЯ 5 РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

Боліла С.Ю., Осадчук І.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФІЛЮ КЛІЄНТА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ РИНКУ ЕКОТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	605
Ліба Н.С., Головачко В.М. АНАЛІЗ ПОЧАТКОВИХ ПЕРЕДУМОВ ТА ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО СТАНУ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ КАРПАТСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО РАЙОНУ.....	612
Огієнко А.В., Бурцев О.В., Вьюнік С.В., Мечкар Л.М. РОЗВИТОК МИКОЛАЇВСЬКОГО МОРСЬКОГО ПОРТУ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА АКТИВІЗАЦІЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ.....	623
Огієнко А.В., Мечкар Л.М., Гуда Г.М. РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ВИХОДУ ПІДПРИЄМСТВ ІЗ КРИЗОВОГО СТАНУ НА ЗАСАДАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ.....	628
Олійник Л.В. РОЗВИТОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ У РЕГІОНІ	633
Павлова Т.Г., Красовська О.Ю., Сисоєва С.І. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	637
Передерко В.П. ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД ДО СТАТИСТИЧНОГО ОБЛІКУ В'ЇЗНИХ ТУРИСТСЬКИХ ПОТОКІВ (НА ПРИКЛАДІ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	641

СЕКЦІЯ 6 ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Вартанян Г.В. МЕХАНІЗМ УПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ СТАЛОГО УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІЯМИ РЕКРЕАЦІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	653
Вишневська О.М., Волошина В.В., Гаріна Ю.В. ЕКОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА.....	658
Загорянська О.Л. ОЦІНКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОЛОГІЧНИХ ГОТЕЛІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	662
Кочешкова І.М., Трушкіна Н.В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ РЕЦИКЛІНГОМ ВІДХОДІВ.....	669
Кушнірук Т.М., Лобанова О.П. ПЕРЕДУМОВИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	673
Стасюк В.М. ВОДОПОСТАЧАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА: РОБОТИ З ПІДВИЩЕНОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ ТА ДОЗВІЛ НА ЇХ ВИКОНАННЯ.....	679
Тарасова В.В., Ковалевська І.М. МЕТОДОЛОГІЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ ДО ОЦІНКИ БЕЗПЕКИ ДОВКІЛЛЯ.....	683
Циганок К.О., Череп А.В. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ЕНЕРГІЇ ЯК ЗАСІБ РЕСУРСОЕФЕКТИВНОСТІ.....	688

СЕКЦІЯ 7 ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА І ПОЛІТИКА

Горемикіна Ю.В., Калашнікова Т.М. ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКИХ РЕГІОНІВ-ЛІДЕРІВ.....	692
Зелінська А.М., Лавриненко С.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПЕРСОНАЛУ.....	701

Лепетюха Н.В., Баличева К.В. АНАЛІЗ РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ВИЯВЛЕННЯ ОСНОВНИХ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	705
Роєнко В.І., Єфремова Н.Ф. ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ЇЇ СОЦІАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ.....	710
Романюк М.Д., Смутчак З.В. ПРОБЛЕМА ОСВІТНЬОЇ МІГРАЦІЇ В АСПЕКТІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	716
Рябоконт І.О. СТРЕС-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ ТРУДОВОГО ЖИТТЯ ВИКЛАДАЧІВ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	720
Сагірова А.С. РОЛЬ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ.....	726
Юрчик Г.М. ГЕНЕЗИС ТА ЕВОЛЮЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ.....	730
СЕКЦІЯ 8	
ГРОШІ, ФІНАНСИ І КРЕДИТ	
Аврамчук Л.А., Моргун А.С. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ПЛАТІЖНИХ КАРТОК В УКРАЇНІ.....	739
Алескерова Ю.В., Коробчук А.Р. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	743
Андрєєв М.А. ФІНАНСОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЇ ПРАЦІ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ.....	749
Архїрейська Н.В. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ В УКРАЇНІ.....	753
Бобрівець В.В. ОЦІНКА ВПЛИВУ ПІЛЪГ З ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ НА РОЗВИТОК БЛАГОДІЙНОСТІ В УКРАЇНІ.....	758
Гірняк В.В., Путьківський Т.А. УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВ ЗА УМОВ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ (НА ПРИКЛАДІ АТ «ОЩАДБАНК»).....	766
Демченко М.Ю., Краснянська Ю.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПОДАТКОВИХ СИСТЕМ ДЕРЖАВ-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ЇХ ДОСВІДУ В УКРАЇНІ.....	774
Денищенко Л.В. МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ: ПОХОДЖЕННЯ, ПОНЯТТЯ, СТРУКТУРА, НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТА ЇХ РОЛЬ В РЕГІОНАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ.....	782
Дзеніс В.О. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	785
Дроботя Я.А. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ІНТЕГРАЦІЯ: ФІНАНСОВІ РИЗИКИ І ПЕРЕВАГИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ.....	789
Дудинець Л.А. РОЗВИТОК ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ФАКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ.....	794
Колодяжна Т.В., Зимніцька М.В. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ІПОТЕЧНОГО КРЕДИТУВАННЯ В БАНКУ.....	799
Колодяжна Т.В., Бакуменко Т.О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДЕПОЗИТНИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ.....	802
Коць О.О., Ільчук П.Г., Карпів О.В. СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМНИХ КРЕДИТІВ БАНКІВ ТА УПРАВЛІННЯ НИМИ.....	806
Ларіонова К.Л., Безвух С.В. ДОСТАТНІСТЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКІВ УКРАЇНИ В 2015–2017 РОКАХ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	811
Марченко О.В., Белікова Т.В., Бобровський І.Ю. РОЗВИТОК КРЕДИТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ ТА НАПРЯМИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	819
Меренкова Л.О. ОЦІНКА ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БОРГОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	823

Миронюк М.О., Жигалкевич Ж.М. ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНІЧНОГО АНАЛІЗУ ФОНДОВОГО РИНКУ.....	829
Петик М.І., Шарак С.Т. ІНСТРУМЕНТИ ФІСКАЛЬНОГО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	834
Петченко М.В. ВПЛИВ ФІСКАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ КРАЇН, ЩО РОЗВИВАЮТЬСЯ: ДОСВІД ТА УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	841
Рудь І.Ю., Кишківська О.М. СУЧАСНИЙ СТАН БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ.....	845
Kholodilova A.O. EXTERNAL CREDIT INSTALLMENT REGULATION EXPERIENCE AND POSSIBILITIES OF ITS USE IN UKRAINE.....	851
Чемчикаленко Р.А. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОПТИМАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....	855
Чернодубова Е.В., Мартинов А.А. ПЕРЕВАГИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ І ДОХОДАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	860
Чмутова І.М., Мовчан А.С. ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ АКТИВНОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ БАНКІВСЬКИХ РЕСУРСІВ.....	865
Шишпанова Н.О., Совшак С.С., Мельник Ю.В. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД АГРАРНОГО СТРАХУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВПРОВАДЖЕННЯ У ВІТЧИЗНЯНУ СТРАХОВУ ПРАКТИКУ.....	872
Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. ОЦІНКА ВПЛИВУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ПЛЪГ НА СТАН МІСЬКИХ ТА ПРИМІСЬКИХ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ТРАНСПОРТОМ ЗАГАЛЬНОГО КОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	877
Яценко М.С., Максименко Ю.С. АЛЬТЕРНАТИВНІ ФОРМИ ФІНАНСУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	886
СЕКЦІЯ 9	
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ	
Безкоровайна Л.В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ОБЛІКУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА МІЖНАРОДНІЙ ПРАКТИЦІ.....	894
Бразілій Н.М., Крот Ю.М. ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ПРОГРАМ НА ПІДПРИЄМСТВІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ.....	900
Васильчук В.В. АНАЛІЗ ВТРАТ БЮДЖЕТУ ВНАСЛІДОК ПЛЪГОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ.....	905
Гангал Л.С. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ТА ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ В УПРАВЛІННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ.....	910
Грисюк О.В., Кутузов М.Р. ПОДАТКОВИЙ АУДИТ ПІДПРИЄМСТВ.....	918
Дорош Н.І., Котенко О.Ю. КРИТЕРІЇ ВИЗНАННЯ ТА ОЦІНКА НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ, СТВОРЕНИХ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	921
Ієвлєв О.М., Пилипенко Л.М. ДО ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ОБЛІК ТА ОПОДАТКУВАННЯ» СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА (ЗА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯМИ)» У ВНЗ.....	927
Коба О.В., Горбенко Я.О. ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАКОРДОННИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.....	931
Козаченко А.Ю. КЛАСИФІКАЦІЯ НЕВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ ДЛЯ ЦІЛЕЙ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА ЕФЕКТИВНОГО ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ.....	936
Козловський Ю.М., Яремко І.Й. ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ.....	940

Комірна О.В., Гоцуляк В.Д. ПЕРЕДУМОВИ ТА ШЛЯХИ ВИЗНАЧЕННЯ РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ КОМПАНІЙ У ПРОЦЕСІ ЗЛИТТЯ ТА ПОГЛИНАННЯ.....	945
Кучеренко Т.С., Матрос О.М., Підлубна О.Д. НАКЛАДНІ І НЕПРЯМІ ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ.....	949
Лукін В.О., Маляревський Ю.Д. СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ МЕТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ.....	955
Мулик Я.І., Домбровська В.В. ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	960
Мулик Т.О., Мулик Я.І. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ НА ЗБУТ ПІДПРИЄМСТВА: СТАН ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ.....	965
Нестеренко О.О. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЛЯ ЦІЛЕЙ СКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ В ІНФОРМАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВА.....	972
Петров П.П. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КЛЮЧОВИХ ІНДИКАТОРІВ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАЗНАЧЕЙСТВА БАНКУ.....	980
Скоп Х.І. ПІДХОДИ ДО БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ВАЛЮТНИХ КОШТІВ НА РОЗПОДІЛЬЧОМУ РАХУНКУ.....	985
Степова Т.Г. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ В УКРАЇНІ.....	990
Томчук О.Ф., Михальчишина Л.Г. АНАЛІТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ (ЗВІТУ ПРО СУКУПНИЙ ДОХІД).....	993
Федоришина Л.І. ANALYSIS OF HISTORY OF DEVELOPMENT OF BANKING BUSINESS.....	1001
Чабанюк О.М., Кузьмінська К.І. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА.....	1006
Яблонько О.О. РОЗКРИТТЯ БЮДЖЕТНИМИ УСТАНОВАМИ ІНФОРМАЦІЇ У ПРИМІТКАХ ДО РІЧНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ ВІДПОВІДНО ДО НП(С)БОДС.....	1011
СЕКЦІЯ 10	
СТАТИСТИКА	
Параниця Н.В. ГАРМОНІЗАЦІЯ СТАТИСТИЧНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ УКРАЇНИ ІЗ МЕТОДОЛОГІЄЮ МІЖНАРОДНИХ СТАТИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....	1016
СЕКЦІЯ 11	
МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ, МОДЕЛІ	
ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ	
Азарова А.О., Присяжнюк М.В. ОБґРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ОПТИМАЛЬНОГО ПРОГРАМНОГО ПРОДУКТУ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЗАСОБАМИ ЛІНІЙНОЇ МОДЕЛІ ЗВАЖЕНИХ СУМ.....	1019
Горбачук В.М., Дунаєвський М.С., Неботов П.Г. АЛГОРИТМ РОЗРАХУНКУ ЦІЛЬОВОЇ ДОСЯЖНОЇ СТРУКТУРИ ТОВАРНОГО ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ.....	1023
Каут О.В. РОЗРОБЛЕННЯ МОДЕЛІ ПІДТРИМКИ Й УХВАЛЕННЯ РІШЕНЬ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ СХЕМ ДОСТАВКИ ВАНТАЖІВ.....	1034
Мних О.Б. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ МАКРОЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ЇЇ ХАРАКТЕРИСТИКА В КОНТЕКСТІ ДОСЯГНЕННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ	1039
Онопрієнко І.М. РОЛЬ ТА МІСЦЕ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ ЕКОНОМІКО-УПРАВЛІНСЬКИХ ДИСЦИПЛІН.....	1047

Паянок Т.М., Задорожня Т.М. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ У ПРОГНОЗУВАННІ НА ПРИКЛАДІ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ.....	1052
Пістунов І.М., Удовицька К.О. ПРОГНОЗУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ НА 2018 РІК.....	1058
Гуріна О.В., Огієнко М.М. АНАЛІЗ СТАНУ ТА СТРУКТУРНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ФОРМУВАННЯ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ В РЕГІОНІ.....	1066
Кваша О.С. РИНОК ПРАЦІ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	1074
Колєватова А.В. СУЧАСНИЙ СТАН ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ.....	1080
Павлова Т.Г., Красовська О.Ю., Сисоєва С.І. ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	1085

УДК 658.155.012.7

Алескерова Ю.В.
*доктор економічних наук, старший науковий співробітник,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Вінницького національного аграрного університету*

Коробчук А.Р.
*магістр
Вінницького національного аграрного університету*

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

ANALYSIS OF FINANCIAL POTENTIAL AGRICULTURAL ENTERPRISE

АНОТАЦІЯ

У статті досліджено аналіз фінансового потенціалу аграрного підприємства. Розкрито, що основними джерелом інформації для визначення фінансового потенціалу аграрного підприємства є фінансова звітність. Проаналізовано коефіцієнти фінансового аналізу для визначення кредитоспроможності аграрного підприємства. Показано досвід Республіки Білорусь під час визначення фінансового потенціалу аграрного підприємства. Доведено, що фінансовий потенціал повинен визначатися в поточний момент часу за допомогою наявної інформації, що міститься в показниках накопичувального характеру, а не тільки за допомогою розрахунку одномоментних показників.

Ключові слова: фінансовий потенціал, аграрне підприємство, Україна, Білорусь, ресурсний потенціал, ресурси, банківський кредит, фінансовий аналіз, фінансова звітність, кредитоспроможність.

АННОТАЦИЯ

В статье исследован анализ финансового потенциала аграрного предприятия. Раскрыто, что основным источником информации для определения финансового потенциала аграрного предприятия является финансовая отчетность. Проанализированы коэффициенты финансового анализа для определения кредитоспособности аграрного предприятия. Показан опыт Республики Беларусь при определении финансового потенциала аграрного предприятия. Доказано, что финансовый потенциал должен определяться в текущий момент времени с помощью имеющейся информации, содержащейся в показателях накопительного характера, а не только с помощью расчета сиюминутных показателей.

Ключевые слова: финансовый потенциал, аграрное предприятие, Украина, Беларусь, ресурсный потенциал, ресурсы, банковский кредит, финансовый анализ, финансовая отчетность, кредитоспособность.

ANNOTATION

The analysis of financial potential of agrarian enterprise is investigated in the article. It is disclosed that the main sources of information for determining the financial potential of an agrarian enterprise are the Financial Statements. The coefficients of financial analysis for determining the creditworthiness of an agrarian enterprise are analyzed. The experience of the Republic of Belarus in the determination of the financial potential of the agrarian enterprise is shown. It is proved that the financial potential should be determined at the current time with the help of available information contained in the indicators of accumulation, and not only by calculating one-time indicators.

Keywords: financial potential, agrarian enterprise, Ukraine, Belarus, resource potential, resources, bank credit, financial analysis, financial reporting, creditworthiness.

Постановка проблеми. За умов вступу України в ЄС все більшого значення набуває управління фінансовими ресурсами аграрних підприємств, зокрема в розрізі власних і позикових фінансових ресурсів. Багато підприємств

стикаються з нестачею власного капіталу не тільки для фінансування розширеного відтворення, але й для оплати поточних зобов'язань. У зв'язку з цим одним з додаткових джерел фінансування діяльності підприємства є позиковий капітал у вигляді банківського кредиту. Надання кредитних ресурсів з боку банківської установи є ризикованим моментом через наявність ймовірності їх повернення. Для зниження кредитного ризику проводиться детальний аналіз кредитоспроможності суб'єктів господарювання, а саме потенційних позичальників. Фінансовий аналіз здійснюється за допомогою низки коефіцієнтів на підставі даних фінансової звітності, яка є статичним відображенням діяльності досліджуваного суб'єкта. Будь-яке підприємство є відкритою системою, функціонування якого залежить від багатьох факторів, які формують протягом усього періоду життєдіяльності суб'єкта потенціал аграрного підприємства. Під час аналізу кредитоспроможності аграрного підприємства доцільно акцентувати увагу банківським установам на фінансовому потенціалі як підсистемі економічного потенціалу підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні основи оцінки фінансового потенціалу підприємства розкриті в роботах таких вчених, як, зокрема, В.О. Кунцевич, В.І. Плаксін, О.С. Полещук, І.В. Барсегова, Я.Ю. Саліхова, П.А. Фомін [1; 2], Ю.С. Гончарова [4], П.А. Стецюк [13; 14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Нині немає однозначного визначення, що стосується не тільки діагностики фінансового потенціалу, але й самого фінансового потенціалу. При цьому в роботах дослідників в галузі діагностики фінансового потенціалу основна увага приділяється механізму визначення фінансових коефіцієнтів ліквідності, ділової активності та рентабельності, що, на нашу думку, не відповідає реальній дійсності, що склалась на підприємстві в конкретний момент часу. Фінансовий потенціал повинен визначатися в поточний момент часу за допомогою наявної інформації за такими показниками, які характеризують діяльність аграрного підприємства.

Мета статті полягає в обґрунтуванні можливості застосування аналізу фінансового потенціалу під час проведення діагностики кредитоспроможності позичальника (аграрного підприємства) банківськими установами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківські послуги дають змогу аграрним підприємствам вирішувати свої тимчасові фінансові проблеми, освоювати нові технології без вилучення коштів з бюджету підприємств, стабілізувати економіку збиткових підприємств шляхом фінансування їх програм виходу з кризи, що побічно сприяє вирішенню проблем неплатежів, безробіття, слабкої соціально-економічної захищеності громадян.

Про те, що діагностика підприємства нині актуальна, свідчать процеси глобалізації, світові кризові явища. Необхідно своєчасно проводити діагностику банкрутства з метою його запобігання.

Фінансова діагностика – визначення показників, що дають картину фінансового стану підприємства, його прибутковості і збитковості, змін в структурі активів і пасивів, у розрахунках з дебіторами та кредиторами на основі наявної фінансової документації.

Нині аналіз кредитоспроможності аграрних підприємств, які звернулися в банк за кредитом, проводиться практично всіма банками за різними методиками. Об'єктивний фінансово-економічний аналіз дає змогу значно знизити кредитні ризики за умов глобалізації.

Основним джерелом інформації для визначення фінансового потенціалу аграрного підприємства є фінансова звітність, а саме Баланс (Звіт про фінансовий стан) (ф. № 1), Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (ф. № 2), Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) (форма № 3), Звіт про власний капітал (форма № 4), Примітки до річної фінансової звітності (форма № 5), Додаток до річної фінансової звітності «Інформація за сегментами» (форма № 6).

Розраховується та аналізується кредитоспроможність, тобто фінансовий потенціал аграрного підприємства за такими даними балансу, як основні показники фінансової стійкості досліджуваного підприємства на початок і кінець звітного періоду.

1) Коефіцієнт концентрації власного капіталу: [власний капітал (підсумок I розділу пасиву)] / [всього господарських коштів (валюта балансу)].

2) Коефіцієнт фінансової залежності: (валюта балансу) / [власний капітал (підсумок I розділу пасиву)].

3) Коефіцієнт маневреності власного капіталу: (власні оборотні кошти) / [власний капітал (підсумок I розділу пасиву балансу)].

4) Коефіцієнт структури довгострокових вкладень: [довгострокові зобов'язання] / [необоротні активи (підсумок I розділу активу балансу)].

5) Коефіцієнт довгострокового залучення позичених коштів: [довгострокові зобов'язання] / [довгострокові зобов'язання + власний капітал (підсумок I розділу пасиву)].

6) Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів: [залучений капітал + короткострокові кредити банків (в III розділі пасиву балансу)] / [власний капітал (підсумок I розділу пасиву балансу)].

7) Коефіцієнт структури залученого капіталу: [довгострокові зобов'язання] / [залучений капітал – «Поточні зобов'язання»].

8) Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами розраховується відношенням власних обігових коштів до всієї величини обігових коштів: [«Оборотні активи» – «Поточні зобов'язання»] / (II розділ активу балансу «Оборотні активи»).

9) Коефіцієнт співвідношення необоротних і власних коштів обчислюється як відношення необоротних коштів до власного капіталу: (розділ I активу балансу) / (розділ I пасиву балансу).

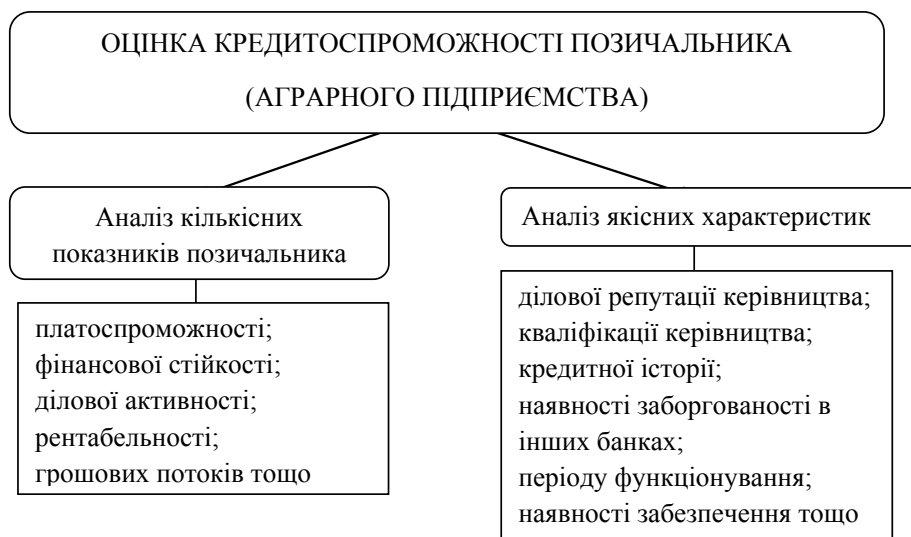

Рис. 1. Оцінка кредитоспроможності позичальника (аграрного підприємства)

10) Коефіцієнт співвідношення виробничих активів і вартості майна визначається відношенням виробничих активів (основні засоби, виробничі запаси, довгострокові біологічні активи, незавершене будівництво) із витратами майбутніх періодів до балансової вартості майна.

11) Коефіцієнт окупності відсотків за кредити розраховується таким відношенням: [(чистий прибуток) + (витрати щодо виплати відсотків)] / (витрати щодо виплати відсотків за кредити).

12) Коефіцієнт чистої виручки визначається відношенням суми чистого прибутку та зносу до виручки від реалізації продукції, робіт і послуг.

13) Коефіцієнт нагромадження амортизації розраховується так: (знос основних засобів і нематеріальних активів) / (первісна вартість основних засобів і нематеріальних активів).

На відміну від України, Республіці Білорусь фінансова діагностика проводиться на основі «Інструкції з аналізу та контролю за фінансовим станом і платоспроможністю суб'єктів підприємницької діяльності», зареєстрованого в національному реєстрі правових актів Республіки Білорусь від 21 травня 2008 року [3]. Аналіз проводиться на основі трьох коефіцієнтів.

1) Коефіцієнт поточної ліквідності (відношення поточних активів до короткострокових зобов'язань) характеризує не ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними активами, а ступінь покриття короткострокових зобов'язань короткостроковими активами.

$$K1 = KA: KO, \quad (1)$$

де $K1$ – коефіцієнт поточної ліквідності;
 KA – короткострокові активи;
 KO – короткострокові зобов'язання.

2) Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами розраховується за формулою як відношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань за вирахуванням довгострокових активів до короткострокових активів.

$$K2 = (CK + DO - DA): KA, \quad (2)$$

де $K2$ – коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами;
 CK – власний капітал;
 DO – довгострокові зобов'язання;
 DA – довгострокові активи;
 KA – короткострокові активи.

3) Коефіцієнт забезпеченості фінансових зобов'язань активами розраховується за формулою як відношення суми довгострокових і короткострокових зобов'язань до валюти бухгалтерського балансу.

$$K3 = (DO + KO): CB, \quad (3)$$

де $K3$ – коефіцієнт забезпеченості фінансових зобов'язань активами;
 DO – довгострокові зобов'язання;
 KO – короткострокові зобов'язання;
 CB – валюта балансу.

На сучасному етапі розвитку кредитних відносин банків за умов інтеграції фінансових ринків актуальною проблемою є розробка ефективної системи фінансової діагностики позичальника банку. Її результати повинні бути обґрунтовані реальними фактами. Такі факти можна отримати за допомогою цілеспрямованого аналізу стану підприємства на основі зіставлення економічних, юридичних та соціальних факторів, за результатами якого можна прийняти обґрунтоване рішення про фінансовий стан підприємства. Одним з таких способів є аналіз фінансового потенціалу як підсистема економічного потенціалу підприємства.

Узагальнення теоретичних поглядів вчених дають нам змогу констатувати, що в економічній літературі існують різні позиції щодо змісту категорії «Економічний потенціал підприємства». При цьому одні вважають, що ця категорія є конгломератом ресурсів [5], інші представляють економічний потенціал підприємства як результат економічних і виробничих відносин між суб'єктами господарської діяльності, а треті під економічним потенціалом розуміють здатність підприємства забезпечувати своє довгострокове функціонування та досягнення стратегічних цілей за конкретним обсягом, як і будову ресурсів.

Отже, ресурсний потенціал є основною складовою економічного потенціалу господарюючого суб'єкта та відображає потенційні можливості підприємства [7]. Одночасно економічний потенціал передбачає реалізацію потенційних можливостей, виражену в досягненні економічного ефекту. Ґрунтуючись на цьому твердженні, розвиток поняття «економічний потенціал підприємства» представили на рис. 2.

Варто відзначити, що кредитоспроможність позичальника визначається на підставі даних фінансової звітності, яка не в змозі відобразити повну ситуацію, яка відбувається на підприємстві в динаміці.

Економічний потенціал підприємства можна розглядати як цілісну систему, основними елементами якої виступають ресурсний, інноваційний та інвестиційний потенціали.

У сукупності майновий і трудовий потенціали формують ресурсний потенціал підприємства. За ефективного використання підприємницьких здібностей трудового колективу разом з технічною базою на підприємстві з'являється інноваційний потенціал, який в сукупності з ресурсним є виробничим потенціалом. Успішна реалізація виробничого потенціалу сприяє появі інвестиційного потенціалу.

Слід зазначити, що більшість економістів у складі ресурсного потенціалу виділяє матеріально-технічний потенціал, який підрозділяється на потенціал матеріальних ресурсів (короткострокові активи), технічний потенціал (довгострокові активи) і трудовий потенціал [8]. При цьому нині проблема формалізованого визначення поняття «ресурсний потенціал» і

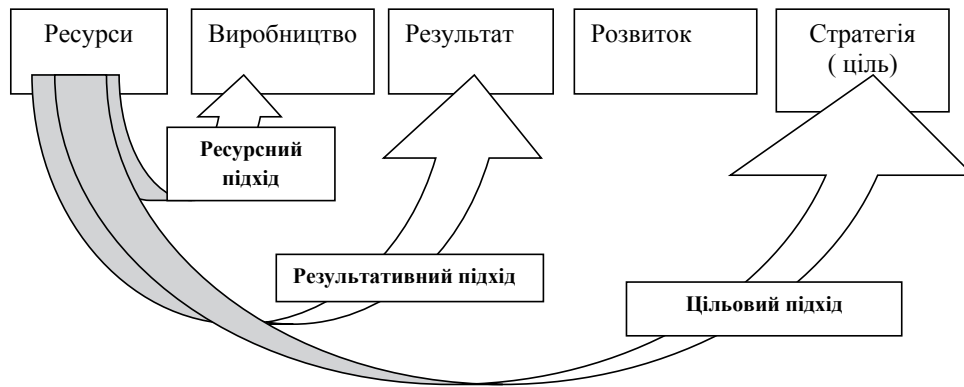

Рис. 2. Розвиток поняття «економічний потенціал аграрного підприємства»

його зв'язку з економічним потенціалом підприємства залишається невирішеною. Слід відзначити, що математичне моделювання ресурсного потенціалу за сучасних умов вимагає подальшого вивчення і дослідження.

Інноваційний потенціал підприємства в загальному вигляді включає передбачувані або вже мобілізовані ресурси та організаційний механізм для досягнення поставленої мети в галузі наукоємних технологічних процесів, нових видів продуктів або їх модифікації, а також нових послуг.

Під час оцінювання інноваційного потенціалу більшість економістів акцентує свою увагу на використанні суб'єктивного метода експертних оцінок [9].

Авторами пропонується оцінка інноваційного потенціалу на підставі порівняння інтегрального показника можливого інноваційного розвитку, який визначається з огляду на наявні можливості сільськогосподарського підприємства, тобто фактично сформованим інноваційним потенціалом, який характеризується часткою інноваційної продукції в загальному обсязі реалізації, витратами на інноваційні розробки та співвідношенням величини витрат на інноваційну продукцію та отриманою виручкою від цього виду продукції. Отриманий результат порівняння величин векторів можливого та фактичного інноваційного потенціалів є можливістю інноваційного розвитку підприємства.

Серед низки економістів існує погляд на зміст інвестиційного потенціалу як можливість підприємства інвестувати у свій власний розвиток, купуючи різні активи та створюючи цією дією додатковий фінансовий потік. Ми вважаємо, що така інтерпретація більшою мірою характеризує фінансовий потенціал.

Фінансовий потенціал є важливим елементом у стратегічному управлінні фінансово-господарської діяльності підприємства. Фінансовий потенціал розглядається як сукупність фінансових ресурсів, які беруть участь у виробничо-господарській діяльності (власний капітал, різні резерви, вартість основного капіталу,

оборотних активів, стійкі пасиви, амортизаційні відрахування, величина короткострокових і довгострокових позик кредиторів, нерозподілений прибуток тощо).

Слід зазначити, що виробничо-економічний потенціал є категорією, що має низький показник мобільності, на відміну від нього, фінансовий потенціал характеризується високою мобільністю, оскільки основною формою прояву фінансового потенціалу, на нашу думку, виступають грошові кошти.

В.О. Кунцевич характеризує фінансовий потенціал розвитку підприємства як сукупність наявних фінансових ресурсів, можливостей системи щодо їх залучення та ефективного управління для досягнення тактичної і стратегічної мети підприємства [1].

У своїх дослідженнях В.І. Плаксін і А.С. Полещук відзначають, що фінансово-економічний потенціал підприємства не можна передбачати як просту суму компонентів, його складових, бо в будь-якій виробничій системі спостерігається складна взаємодія складових потенціалу системи. Крім того, фінансово-економічний потенціал підприємства залежить не тільки від наявних ресурсів, але й від організації системи та впливу середовища [10].

На думку І.В. Барсегової, основною складовою фінансового потенціалу є сукупність власних і залучених фінансових ресурсів, тобто грошових коштів, які перебувають у його розпорядженні [11]. Після оцінювання наявних фінансових ресурсів можна оцінити фінансовий потенціал підприємства.

У своїй роботі «Конкурентний потенціал підприємства: сутність, структура, методика оцінки» Я.Ю. Саліхова до складу фінансового потенціалу включає фінансові ресурси та інвестиційні можливості [12].

П.А. Фомін розглядає фінансовий потенціал підприємства як відносини, що виникають на підприємстві щодо досягнення максимально можливого фінансового результату за умов наявності власного капіталу, достатнього для виконання умов ліквідності та фінансової стійкості; можливості залучення капіталу в обсязі,

який необхідний для реалізації ефективних інвестиційних проектів; рентабельності вкладеного капіталу; наявності ефективної системи управління фінансами, що забезпечує прозорість поточного та майбутнього фінансового стану [2].

Трактатування терміна «фінансовий потенціал» дає більш повне уявлення про сутність досліджуваного поняття, оскільки ми вважаємо, що фінансовий потенціал не тільки є необхідною рушійною силою, яка приводить в динамічний стан підприємство (мається на увазі наявність джерел фінансування), але й дає реальні можливості, якими володіє господарюючий суб'єкт, в певний момент часу за найбільш повного та найкращого використання наявних у нього всіх ресурсів і засобів.

Отже, фінансовий потенціал є «фундаментом», на якому будується перспективна діяльність сільськогосподарського підприємства. Фінансовий потенціал опосередковує всі етапи функціонування суб'єкта господарювання від моменту створення (формування статутного капіталу) до досягнення мети діяльності організації (одержання прибутку). Тому фінансовий потенціал виступає складовою економічного потенціалу підприємства протягом усього періоду функціонування.

Висновки. Фінансовий потенціал підприємства, на нашу думку, є відносною величиною, що залежить від низки детермінант. Вимірювання фінансового потенціалу можна здійснити тільки в динаміці за допомогою відносного коефіцієнта або індексу. Для виведення фінансового потенціалу підприємства на поточний момент часу необхідні показники накопичувального характеру. Для виведення таких показників доцільно звернутися до основних показників соціально-економічного розвитку тієї чи іншої країни.

До основних соціально-економічних показників Республіки Білорусь відносяться кількість населення, доходи населення, валовий внутрішній продукт (ВВП), сумарна вартість основних засобів, чистий прибуток [14]. Основними соціально-економічними показниками в Україні виступають ВВП, рівень безробіття, заробітна плата, кількість населення тощо.

Ідентифікуючи інтереси держави з підприємством і навпаки, можемо припустити, що основними складовими фінансового потенціалу підприємства, що мають накопичувальний характер, виступають:

- обсяг реалізації (виручка від реалізації продукції, робіт, послуг);
- кількість працівників (показник відображає ефективність використання кількості працівників);
- рівень оплати праці;
- обсяг інвестицій за рахунок власних коштів;
- первісна вартість основних фондів (показник фондоддачі);

– сума нарахованих дивідендів за певний період часу (норма дивіденду).

Для оперування цими економічними показниками в розрізі фінансового потенціалу необхідно, щоб вони мали такий же вигляд. Фінансовий потенціал повинен визначатися в поточний момент часу за допомогою наявної інформації, що міститься в показниках накопичувального характеру, а не тільки за допомогою розрахунку одномоментних показників, як це практикується у фінансовому аналізі.

Такими показниками можуть виступати обсяг продажів, інвестування за рахунок власних коштів, кількість працівників, рівень заробітної плати, сумарна вартість наявних на підприємстві основних засобів і сума нарахованих дивідендів. Аналіз даних показників дає змогу відстежити напрям і швидкість розвитку діяльності підприємства в динаміці, що з урахуванням законів наукової діалектики може відбуватися не тільки в напрямі зростання, але й в напрямі зниження; допускається варіант негативного його значення, що є прихований у фінансовій звітності фактор (показник) переходу фінансових джерел від одного власника до інших.

Через це особливої актуальності та важливості набувають теоретичне обґрунтування, наукове вивчення і розробка методів діагностики та ідентифікації фінансового потенціалу аграрних підприємств, оскільки вона дає змогу виявити їх внутрішні проблеми і завчасно вжити необхідних заходів. Діагностика дає можливість встановити та оцінити фінансовий стан аграрних підприємств і зрозуміти, чому це виникло, до чого воно призведе.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. Актуальні проблеми економіки. 2004. № 7 (37). С. 123–130.
2. Фомин П.А., Старовойтов М.К. Особенности оценки производственного и финансового потенциала промышленных предприятий. Москва, 2007.
3. Инструкция «Об утверждении Инструкции по анализу и контролю за финансовым состоянием и платежеспособностью субъектов предпринимательской деятельности», зарегистрированная в национальном реестре правовых актов Республики Беларусь 21 мая 2008 года № 8/18833. URL: <http://www.bankrot.by/zak/101>.
4. Гончарова Ю.С. Методи та етапи оцінки фінансового потенціалу підприємства. Економіка підприємства. 2013. № 4. С. 43–45.
5. Горбунов Э.М. Экономический потенциал развитого социализма. Вопросы экономики. 1981. № 9.
6. Фигурнов Э.В. Производственный потенциал. Москва, 1982.
7. Валева Ю.С., Исаева Н.С. Диагностика производственно-финансового потенциала промышленного предприятия. Экономический анализ: теория и практика. 2007. № 1 (82).
8. Сафонов Е.Н., Паламаренко Г.А. Особенности формулирования целей инновационной стратегии предприятия в современных условиях хозяйствования. Проблемы совер-

- шенствования управления предприятием в современных условиях: сборник материалов межрегиональной научно-практической конференции (Пермский университет). Пенза, 2000. С. 92.
9. Касьянова Н.В. Основы развития потенциала предприятий в современных условиях. Проблемы повышения эффективности функционирования предприятий различных форм собственности: сборник научных трудов. Т.2. Донецк: ИЭП НАН Украины, 2004. С. 139–148.
10. Барсегова И.В. Финансовый потенциал для коммерческого сектора. URL: http://economicarggu.ru/2011_4/barsegova.pdf.
11. Салихова Я.Ю. Конкурентный потенциал предприятия: сущность, структура, методика оценки: учебное пособие. СПб: издательство СПбГУЭФ, 2011.
12. Интернет-портал Национального статистического комитета Республики Беларусь. Сайт НСК РБ. Минск, 2014. URL: http://belstat.gov.by/homep/ru/indicators/doclad/2014_1/05.pdf.
13. Стецюк П.А. Економічна суть фінансових ресурсів. Фінанси України. 2007. № 1. С. 129–143.
14. Стецюк С.А. Методичні аспекти оцінки фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств. Фінанси і кредит. 2009. № 1. С. 11–17.